

Sygn. akt IV CSK 553/17

POSTANOWIENIE

Dnia 14 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z wniosku S. Z.
przy uczestnictwie W. K., Z. K., H. Z., J. K., M. M., M. P. i Gminy G.
o stwierdzenie zasiedzenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 lutego 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 23 maja 2017 r., sygn. akt V Ca [...],

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 23 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w S. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w G. w ten sposób, że oddalił wniosek S. Z. o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie własności bliżej określonych działek gruntu.

Sąd ustalił, że objęte wnioskiem działki, tj. nr [...] o powierzchni 0,0458 ha oraz [...] /1 „projektowana”, o powierzchni 0,0157 ha, stanowią własność uczestniczki postępowania M. P.. W latach siedemdziesiątych J. i X. małżonkowie K., teściowie wnioskodawcy, rozpoczęli budowę obory i przekroczyli granicę jednej z tych działek, wówczas stanowiącej własność G. K., matki M. P.. W wyniku interwencji G. K., siostry X. K., budowa została wstrzymana. Do chwili śmierci, która nastąpiła w dniu 2 lipca 1980 r., G. K. nie dopuściła do wejścia w posiadanie spornych działek przez brata i jego żonę. Dopiero po jej śmierci dokończono budowę obory. W dniu 14 maja 1986 r. zmarł X. K.. Po jego śmierci grunty te nadal były w posiadaniu jego żony. W wyniku rozstrzygnięcia sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po X. K., działu spadku i zniesienia współwłasności, która toczyła się w 1997 r., własność gruntów będących przedmiotem tamtego postępowania nabyła jego córka H. Z.. Weszła także w posiadanie spornych działek, a stanowiących własność uczestniczki M. P..

W dniu 12 września 1992 r. H. Z., zd. K. zawarła związek małżeński z wnioskodawcą. Od czasu jego zawarcia małżonkowie pozostają w ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej.

W dniu 9 lutego 2010 r. uczestniczka M. P. wniosła powództwo przeciwko H. Z. o przywrócenie stanu zgodnego z prawem. W dniu 5 czerwca 2016 r., w toku postępowania, M. P. żądanie to zgłosiła także wobec S. Z.. Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2013 r., sygn. akt V Ca [...], Sąd Okręgowy w S. oddalił wniosek o stwierdzenie zasiedzenia przez H. Z. objętych wnioskiem działek. U podłoża tego rozstrzygnięcia legło stanowisko, że bieg terminu ich zasiedzenia uległ przerwaniu na skutek powództwa uczestniczki postępowania M. P. z lutego 2010 r., o przywrócenie stanu zgodnego z prawem.

Na gruncie tych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że nie ma przesłanek do doliczenia wnioskodawcy do czasu posiadania przez niego spornych działek czasu posiadania podlegającego zaliczeniu jego małżonce na podstawie art. 176 § 2 k.c.

Skarga kasacyjna wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego – oparta na obu podstawach z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 328 § 1 k.p.c., art. 43 § 1, 31 § 1, 34¹ k.r.o., a także art. 172 i 176 §1 k.c., i zmierza do uchylenia tego postanowienia oraz oddalenia apelacji uczestniczki M. P., bądź przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota zarzutów skargi kasacyjnej wnioskodawcy sprowadza się do twierdzenia, że Sąd Okręgowy z naruszeniem powołanych w skardze przepisów kodeksu rodzinnego oraz art. 176 § 1 k.c. nie doliczył skarżącemu do okresu jego własnego współposiadania okresu posiadania podlegającego zaliczeniu jego małżonce na podstawie art. 176 § 2 k.c.

Z reguły zasiedzieć może tylko ta osoba, która bez przerwy posiada rzecz przez okres wymagany do nabycia prawa. Polskie prawo dopuszcza możliwość doliczenia posiadania przez poprzednika przy obliczaniu terminu jedynie gdy zaistnieją pewne przesłanki. Zgodnie z art. 176 § 1 k.c. doliczenie okresu posiadania poprzednika jest dopuszczalne, jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania. Wbrew pogładowi skarżącego przez sam fakt powstania lub istnienia małżeńskiej wspólności majątkowej nie dochodzi do przeniesienia przez współmałżonka posiadania w rozumieniu tego przepisu. Inaczej mówiąc, tego przeniesienia nie powoduje fakt zawarcia związku małżeńskiego. Niepodobna utożsamiać, jak czyni to skarżący, samego sposobu stwierdzenia nabycia prawa (stwierdzenia zasiedzenia własności) ze skutkami prawnymi takiego nabycia w systemie małżeńskiej wspólności majątkowej. Innym bowiem zagadnieniem jest to, że stwierdzenie zasiedzenia własności po stronie jednego z małżonków nie wyłącza - w świetle art. 31 § 1 k.r.o. - objęcia nabytego w ten sposób "przedmiotu majątkowego" małżonka wspólnością majątkową. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntował się podgląd, zgodnie z którym nieruchomości nabyta w trakcie trwania wspólności majątkowej staje się

składnikiem majątku wspólnego małżonków także w sytuacji, w której jej posiadaczem samoistnym był tylko jeden z małżonków i to zarówno wtedy, gdy okres jego posiadania prowadzącego do zasiedzenia mieścił się w czasie trwania wspólności majątkowej, jak wówczas, gdy przewidziany w art. 172 k.c. bieg terminu wymaganego do zasiedzenia rozpoczął się przed powstaniem wspólności, ale zakończył w czasie jej trwania (zob. uchwałę z dnia 28 lutego 1978 r., III CZP 7/78, OSNCP1978, Nr 9, poz. 153; oraz uzasadnienia postanowień: z dnia 22 sierpnia 2007 r., III CSK 41/07, OSNC-ZD 2008, Nr 3, poz. 69), z dnia 11 sierpnia 2011 r., I CSK 647/10, nie publ.). Pogląd taki, co należy podkreślić, wypływa jednoznacznie z - rządzącej wspólnością majątkową - zasady, nakazującej traktować przedmioty majątkowe nabyte w trakcie trwania wspólności majątkowej przez oboje małżonków lub jednego z nich jako majątek wspólny (art. 31 § 1 k.r.o.). Z punktu widzenia tej zasady nie ma znaczenia, czy tylko jeden z małżonków nabył prawo własności przez zasiedzenie, czy też prawo to nabyli oboje małżonkowie łącznie, jako posiadacze samoistni. Wprawdzie w pierwszym z wymienionych przypadków w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia własności przez zasiedzenie wymienia się tylko małżonka, który spełnił przesłanki określone w art. 172 k.c., jednakże, jak wskazano, nie wyłącza to objęcia nabytego w ten sposób przedmiotu majątkowego wspólnością ustawową.

Odnosząc powyższe uwagi do stanu faktycznego sprawy, stwierdzić należy, że zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, iż sporne działki pozostawały we współposiadaniu skarżącego dopiero od chwili, w której jego żona H. Z. weszła w ich posiadanie, co miało miejsce w 1997 r., w wyniku rozstrzygnięcia sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po X. K., działu spadku i zniesienia współwłasności. Dopiero od tej chwili skarżący władał nimi wraz z małżonką tak, jakby stanowiły ich wspólny majątek małżeński. Bieg terminu do zasiedzenia uległ zaś przerwaniu na skutek żądania uczestniczki M. P. z dnia 5 czerwca 2016 r. skierowanego przeciwko skarżącemu o przywrócenie stanu zgodnego z prawem. Brak jest zatem podstaw do podważenia stanowiska Sądu Okręgowego, że skarżący nie spełnił przesłanki nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie, jaką stanowi samoistne nieprzerwane posiadanie (współposiadanie) przez czas w ustawie określony.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.